

_____ nr. _____
la nr. _____ din _____

Stimate domnule Președinte al Parlamentului,

În adresa Centrului pentru Drepturile Omului din Moldova au parvenit mai multe adresări de la persoanele în etate beneficiare de pensii, care invocă lezarea dreptului la protecție socială prin calcularea și stabilirea unui quantum al pensiei sub minimul de existență.

Potrivit art.47 al Constituției RM: „(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.”.

Protecția socială este constituită din asistență socială și asigurare socială.

Dreptul la asigurare socială reprezintă o parte componentă a sistemului de protecție socială, constând în acordarea unor prestații de asigurări sociale persoanelor ce au contribuit la Bugetul de Asigurări Sociale de Stat (BASS), în cazul survenirii unor riscuri asigurate.

Astfel, statul se obligă să ia toate măsurile necesare pentru ca persoanele care au contribuit la Bugetul de Asigurări Sociale de Stat să aibă posibilitatea să beneficieze de prestații sociale care să le asigure cel puțin minimul de existență.

De altfel, dreptul la protecție socială este un drept fundamental consfințit de un șir de acte internaționale, cum ar fi: Declarația Universală a Drepturilor Omului¹, Pactul Internațional cu Privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale², potrivit căruia : „Statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul pe care îl are orice persoană la securitate socială, inclusiv asigurări sociale...”, Carta Socială Europeană*³.

În temeiul art.8 al Legii nr. 156-XIV din 14.10.1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat: „(1) Baza de calcul al pensiei o constituie venitul mediu lunar asigurat din toată perioada de activitate.

(2) Venitul mediu lunar asigurat se determină din suma contribuțiilor plătite în perioada de cotizare, cotele de contribuții stabilite și numărul total de luni de cotizare. Formula de calcul al venitului mediu lunar asigurat este redată în anexa nr.1, parte integrantă a prezentei legi.”.

¹ Declarația Universală a Drepturilor Omului art.22: „Orice persoană, în calitatea sa de membru al societății, are dreptul la securitatea socială; ea este îndreptățită ca prin efortul national și colaborarea internațională, ținându-se seama de organizarea și resursele fiecărei țări, să obțină realizarea drepturilor economice, sociale și culturale indispensabile pentru demnitatea sa și libera dezvoltare a personalității sale.”;

² Adoptat și deschis spre semnare de Adunarea generală a Națiunilor Unite la 16 decembrie 1966 prin Rezoluția 2200 A (XXI). Intrat în vigoare la 3 ianuarie 1976, cf. dispozițiilor art. 27. Publicat în ediția oficială "Tratate internaționale", 1998, volumul 1, pag.18, Ratificat prin Hot. Parl. nr.217-XII din 28.07.90, în vigoare pentru Republica Moldova din 26 aprilie 1993, art.9;

³ Carta Socială Europeană* (revizuită) din 03.05.1996 Publicată în ediția oficială "Tratate internaționale", 2006, volumul 38, pag.175, art.12, 23 ;

Tot mai multe plângeri parvin în adresa Centrului pentru Drepturile Omului cu referire la formula de calcul și la cuantumul pensiei care se stabilește.

În conformitate cu art. 2 al Legii nr. 152 din 05.07.2012 cu privire la minimul de existență: „minim de existență este un indicator ce reprezintă mărimea valorică a volumului minim de consum al bunurilor materiale și a serviciilor pentru satisfacerea necesităților principale, menținerea sănătății și pentru susținerea viabilității omului;”

Potrivit informației prezentate de Biroul Național de Statistică⁴ în semestru I 2013 minimul de existență pentru pensionari reprezenta 1341,4 lei, pe când pensia pentru limită de vîrstă în medie⁵ constituia 1051,47 lei/lunar.

Un caz concret este situația dnei G.V., domiciliată în mun. Chișinău, care invocă lezarea dreptului la un trai decent prin stabilirea unei pensii cuantumul căreia este sub minimul de existență.

Din informația prezentată de Casa Națională de Asigurări Sociale dumneaei este beneficiară de pensie pentru limită de vîrstă în cuantum de 774,24 lei/ lunar și un suport financiar de stat în mărime de 50 lei/lunar.

În paralel petiționara menționează, că plata pentru serviciile comunale depășesc de câteva ori suma venitului pe care-l deține și asta în situația în care toată viața a muncit și a contribuit la sistemul public de asigurări sociale de stat .

Potrivit Biroului Național de Statistică⁶: „*Veniturile realizate de către populație au determinat în mare măsură capacitatea de achitare a principalelor servicii comunale. Dificultăți la achitarea energiei electrice au fost menționate de către 25,7% gospodării, iar circa 33,2% au indicat că întâmpină greutăți la achitarea gazelor naturale.*”

În cazul pensionarilor situația e mai dificilă, în special pentru cei singuratici care nu au nici un suport de la familie.

Conform datelor Biroului Național de Statistică⁷, în trimestrul III al anului 2013, venitul mediu lunar al unei persoane a constituit 1755,5 lei, fiind în creștere cu 16,6% față de aceeași perioadă a anului precedent. În același timp, din aceeași sursă rezultă că cheltuielile medii lunare de consum ale populației în trimestrul III al anului 2013 au constituit 1888,0 lei pentru o persoană, fiind în creștere cu 12,6% față de perioada de referință a anului precedent. Cea mai mare parte a cheltuielilor a fost destinată acoperirii necesarului de consum alimentar - 40,9%, iar pentru întreținerea locuinței o persoană a avut nevoie, în medie, de 20,3% din cheltuielile totale de consum.

Respectiva generalizare însă este prea optimistă în raport cu situația reală a familiilor aflate în dificultate. Creșterea permanentă a prețurilor la produsele alimentare, a tarifelor la serviciile comunale, în opinia avocaților parlamentari, este unul dintre factorii decisivi care determină înrăutățirea calității vieții cetățenilor și aprofundarea sărăciei.

Reiterăm faptul, că este obligația constituțională a statului de a asigura persoanelor domiciliante pe teritoriul Republicii Moldova, un nivel de trai decent, care să le asigure sănătatea și bunăstarea, lor și familiei lor, cuprinzînd hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

De altfel, art.1 al Primului Protocol adițional la Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 reglementează: „*Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decît pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.*

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

⁴ <http://www.statistica.md/category.php?l=ro&idc=445&>;

⁵ <http://www.cnas.md/lib.php?l=ro&idc=244&nod=1&>;

⁶ http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/aspecte_nivelul_trai/Aspecte_Nivelul_Trai_2012.pdf;

⁷ <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=4276>;

Practica Curții Europene⁸ atestă că: „... noțiunea “bunuri” se poate referi atât la “bunurile actuale”, cât și la valorile patrimoniale, inclusiv creanțele, în temeiul cărora reclamantul poate pretinde că are cel puțin o “speranță legitimă” de a obține beneficiul efectiv al unui drept de proprietate.”

„Speranța legitimă”⁹ apare doar în cazul în care este bazată pe o dispoziție legală sau pe o dispoziție judiciară. În Republica Moldova dispoziția legală este reglementată de Legea nr. 489-XIV din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale, de Legea nr. 156-XIV din 14.10.1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat precum și alte acte normative care implementează Legea nr. 156-XIV din 14.10.1998.

De altfel, o dată ce persoana a contribuit pe parcursul vieții la sistemul public de asigurări sociale de stat, are dreptul la „Speranța legitimă” de a fi asigurată cu o pensie cuantumului căreia i-ar asigura cel puțin minimul de existență.

Ținem să atenționăm faptul că Comitetul pentru Drepturi Economice, Sociale și Culturale¹⁰ în observațiile finale a recomandat Republicii Moldova: „...creșterea nivelelor în cazul pensiilor, astfel încât acestea să permită un standard de viață adecvat, și, ca prim pas, să atingă nivelul minim de subzistență. Comitetul mai recomandă ca beneficiile ajutorului social să fie calculate în baza unei estimări precise a sărăciei pentru a permite familiilor să se bucure de un standard de viață adecvat.”

Ținând cont de cele expuse și în vederea asigurării dreptului la asigurare socială a tuturor persoanelor, în temeiul art. 29 alin. (1), lit. a) al Legii nr.1349-XIII din 17.11.1997 cu privire la avocații parlamentari,

PROPUN:

Examinarea oportunității inițierii procedurii de operare a modificărilor în cadrul normativ în vigoare în sensul îmbunătățirii sistemului de pensionare, în special pentru persoanele asigurate.

Cu înalte considerațiuni,

**Aurelia GRIGORIU,
Avocat Parlamentar
al Republicii Moldova**

**Domnului Igor CORMAN,
Președintele Parlamentului al Republicii Moldova**

Ex Elena Dragici tel: 234-800

⁸ Practica Curții Europene pentru Drepturile Omului, Hotărârea CEDO din 26.11.2002, (Cererea nr.33.176/1996) - Mosteanu și alții versus România. Atingerea dreptului de proprietate (Art.6 alin.1 și a art.1 din Protocolul nr.1 la Convenție), pag.1669, alin.35;

⁹ Corneliu Bîrsan “Convenția europeană a drepturilor omului”, Comentariu pe articole, Ediția 2, Editura C.H.Beck, București 2010;

¹⁰ http://mpsfc.gov.md/file/rapoarte/consiliul_economic_social_ro.pdf;